

Bijenvolken in Artis

Ab Kuypers

Wat nijlpaarden met honingbijen te maken hebben? Geen idee. Waar het betreft mijn bezoek aan een eerste van een hopenlijk lange rij bijzondere locaties voor het bijenhouden, heel veel. Vanaf het dakterras van het (voormalige) nijlpaardenverblijf wordt sinds bijna twintig jaar geïmkerd. Artis, hartje Amsterdam. Opvallen doen die honingbijen van Ko Veltman niet echt. Voor mij leverde die ontdekking een prettige ontmoeting op.

Mooiste plekje

240 Om de trek in koffie te kunnen bevredigen, neemt hij mij mee naar het, naar eigen zeggen, mooiste plekje van de dierentuin. Dat is dan vooral vanwege de stilte en het uitzicht, ver van het gewoel van de bezoekers of een volle kantine. Vanuit zijn kantoortje op het dakterras van het nijlpaardenverblijf heb je bovendien uitzicht op de vier bijenvolken. Een mooie plek voor de koffie én ons gesprek.

Ko Veltman is, in de functie van diervoorzorg, hoofd van de éénmansafdeling, 'Het Insectarium' van Artis. 'Ik ben hier begonnen als tuinman. Vanuit mijn liefhebberij, het imkeren, ben ik zo'n twintig jaar geleden begonnen in het insectarium. Toen ik daar werd aangesteld, was dat voor mij een reden het imkeren weer op te pakken. Ik was er een paar jaar tussenuit geweest, onder andere door tijdgebrek. Ik vond dat in het insectarium ook honingbijen thuis hoorden. Dat was een mooie gelegenheid de draad weer op te pakken. Hier op het dak staan vier volken, beneden verzorg ik zomer en winter een observatiekast. Het mooie is dat ik nu mijn hobby in de baas zijn tijd kan uitoefenen.'

Contact met publiek

Het bijzondere aan de plek, Artis, voor zijn bijenhouderij, ziet Ko Veltman vooral in het contact met het publiek dat hij hier veelvuldig heeft. Is het niet bij het wegvangen van een niet bedoelde zwerm, dan is het wel op de woensdagmiddag tijdens een speciaal programma voor kinderen.

Ko Veltman: 'Natuurlijk doe ik er alles aan om geen zwermen te krijgen, maar ja, toch ontsnapt er wel eens eentje. Met het publiek heeft dat overigens nog nooit problemen opgeleverd. Als ik uitleg wat er gebeurt dan is men juist zeer geïnteresseerd. Iets anders is het met de dieren. Een enkele keer komt zo'n zwerm wel

eens op een ongunstige plaats terecht. Bij de apen kan dat wel een probleem zijn, of zoals een keer bij de wisenten. Die steken gelijk hun neus in zo'n tros bijen, nieuwsgierig als zij zijn. Ja dan is het even een ander verhaal.' Het liefste imkert Ko vanwege zachtaardigheid met carnica in Artis. 'Ik word, omdat men weet dat in Artis een imker zit, vaak gebeld uit de buurt om een zwerm te komen scheppen. Maar eigenlijk heb ik daar niets aan, ik weet niet wat ik in huis haal, ik kan hier met zoveel publiek geen steekduivels gebruiken.' Voorlichting aan kinderen heeft de bijzondere aandacht van Ko. Wanneer, op afspraak, op woensdagmiddag een groep kinderen zich bij Ko heeft gemeld, gaat men eerst wat bijen vangen uit de volken op het dakterras, waarna een 'preparatie' voor de observatiekast volgt.

Grijsjes worden gekleurd

Ko Veltman: 'Ik zoek altijd wat 'grijsjes' uit, jonge bijen die nog maar net zijn geboren. Deze gaan we dan merken met verschillende kleuren en voeren we in in de observatiekast. Zo hoort bij elke kleur een bepaalde leeftijd van de bijen. Er lopen zo doende in de observatiekast altijd een aantal bijen rond, waarvan

Ko Veltman bij zijn kasten. Foto: Ab Kuypers

de leeftijd kan worden bepaald en de taak die zij hebben uit te voeren. Dit kan men vaststellen aan de hand van een poster bij deze kast. In feite heb ik een rare manier van bijhouden. Mijn koninginnen zijn altijd wit gemerkt en er lopen verschillende gemerkte werksters in het volkje rond. Ik krijg daar ook wel eens opmerkingen over. Men denkt dan dat er meerdere koninginnen rondlopen of dat de kleur van de moeder niet klopt met het jaar.'

Natuurlijk krijgen de kinderen ondertussen allerlei uitleg over de bijen. Ko: 'Op die manier probeer ik de bijen onder de aandacht van de kinderen te brengen. Uiteindelijk wil ik bereiken, maar dat geldt voor het gehele insectarium, dat mensen vooral echt kijken. En geheid, dat die kinderen nog terugkomen en dan gaan ze echt opletten of ze zaken herkennen. Ik vind dit een mooi onderdeel van het insectarium.'

Stadsdracht

Voor een echte stadsimker, Ko Veltman woont in Amsterdam, heeft hij de beschikking over een mooie plaats voor zijn bijenvolken. 'Behalve dat ik hier geen last van burens heb en ook helemaal mijn eigen gang kan gaan, levert deze plek ook nog aardig wat honing op. Nu ben ik niet een echte honingimker, hoor. Maar de dracht van het park alleen al, aangevuld met de omringende stadstuinen is meer dan voldoende. Er staan hier en in de omgeving heel veel zeer oude linden en daardoor kan ik op een grote oogst reken wanneer het weer meewerkt. Tegenwoordig wordt er ook heel anders aangeplant in het park dan vroeger. Terwijl er toen, bijvoorbeeld, nog geen madeliefje in het gras mocht staan, denkt men daar nu heel anders over. In Artis wordt sowieso vlindervriendelijk aangeplant, het wordt hier steeds mooier. Ik heb ook wel overleg met de verantwoordelijke mensen en die luisteren wel naar mijn adviezen en wensen.' Een deel van de honingopbrengst wordt tijdens het jaarlijkse congres voor Nederlandse en Belgische dierentuin-medewerkers verkocht. De opbrengst daarvan gaat ieder jaar naar een andere noodlijdende dierentuin in het 'Oostblok'.

Alleen september, dat is een slechte maand voor de bijen in Artis, een bijna anekdotische aangelegenheid. Ko Veltman: 'In die tijd komen de bijen met rode honing thuis. Na klachten van de mevrouw van de kraam waar suikerspinnen worden verkocht, ontdekte ik dat die zoetigheid niet alleen wespen maar ook bijen aantrekt. Ik maak haar maar niet wijzer, we houden haar klachten op wespenoverlast. Zelfs de ijspapiertjes in de prullenbakken worden door de bijen graag bezocht in deze periode. Kennelijk een teken

van gebrek aan natuurlijke voedselbronnen. Volgens mede-imkers kan dat helemaal niet, maar toch gebeurt het. Ach, het scheelt mij voer.' Nu maar hopen dat de betreffende suikerspinmevrouw dit artikel niet onder ogen krijgt. Anders heeft Ko een probleempje.

Bijzondere plek

Ruim tien meter hoog, dat zijn zeg maar drie verdiepingen, omringd door apen, runderen en tapirs op de begane grond, hebben de bijenvolken van Ko Veltman een plek, waar het goed overwintert, maar de zomer wel eens problemen kan opleveren. Ko: 'In de zomer wordt het hier op het dak heel heet. Ik moet de volken dan goed in de gaten houden en zorgen dat zij niet oververhit raken. En wat niemand anders in Nederland heeft, heb ik hier wel in mijn volken.

'S Zomers, vanwege die tropische temperaturen, lopen er Faraomieren de kasten in en uit. Ik kan het spoor terug naar de kas beneden zo volgen. De bijen hebben geen verweer tegen die mieren, maar gelukkig levert het geen schade op. In het voorjaar zijn de bijen overigens al vroeg actief'.

Met een miljoen bezoekers per jaar kan Ko Veltman, zoals hij het zelf zegt, zijn verhaal goed kwijt. Eén van die activiteiten zijn de jaarlijkse 'Prikkebeendagen', die in juli worden georganiseerd. In een zaal naast het insectarium worden veel insecten op tafels neergezet. Met de hulp van talloze vrijwilligers (allen deskundige liefhebbers) wordt uitleg gegeven, kunnen proeven worden gedaan. Kortom, angst voor en interesse in insecten, de medewerkers aan de prikkebeendagen doen er alles aan het insect positief in de belangstelling te brengen. De Amsterdamse subvereniging van de VBBN is daar elk jaar heel actief aanwezig. Misschien moeten u en ik dan volgend jaar nog maar eens naar hartje Amsterdam.

Inlichtingen over juiste data bij Artis opvraagbaar.

Doen!

advertentie

DE IMMENHOF

Alle bijenteeltmaterialen voor de moderne imker

Aanbieding:
vuren Spaarkast
5 stuks à

f 190,00 per stuk
f 170,00 per stuk

Geopend: Zaterdag van 8.00 - 12.00 uur en na telefonische afspraak. Harremaatweg 36, 3781 NJ Voorthuizen, 0342-472837 / 0653182006